

16/11/2023

Els baixos salaris de la classe obrera durant la industrialització de Catalunya

Investigadors de la UAB i de la UB han dut a terme un estudi sobre l'evolució del nivell de vida de la classe obrera de Barcelona durant les primeres etapes de la industrialització a Catalunya. Els resultats indiquen que els ingressos del cap de família, i sovint fins i tot sumant els de tots els membres de la mateixa, van ser clarament insuficients per cobrir les necessitats bàsiques familiars fins ben entrat el segle XX.

El debat sobre els efectes de la Revolució Industrial Anglesa (i, en general, del procés d'industrialització) sobre els nivells de vida de la classe obrera durant la seva primera part, segles XVIII i XIX a Anglaterra, és un dels més prolongats, fèrtil i encara actual de la Historiografia Econòmica. Un debat que ha estat renovat recentment des de la metodologia dels pressupostos familiars. Des d'aquesta perspectiva, la pregunta que inspira aquest article és precisament conèixer l'evolució del nivell de vida de la classe obrera barcelonina durant els primers estadis de la industrialització catalana a partir de la capacitat dels salaris dels obrers homes adults per sufragar la despesa familiar durant el període 1856-1917.

A partir de la Monografia estadística de la classe obrera Barcelonesa el 1856, d'Ildefons Cerdà (1867), així com dels detallats pressupostos familiars (1860-1917-1919), i les sèries de salaris i preus al consum de l'Oficina Estadística Municipal, publicats a l'Anuari Estadístic de la Ciutat de Barcelona (1902-1929), i d'altres fonts locals, aquest article ofereix noves evidències que mostren com, malgrat les millores en els ingressos, al final del període considerat la salarització de la força de treball masculina era insuficient per a una gran part

de la classe obrera barcelonina per a cobrir les necessitats familiars calculades en base als pressupostos pràctics i teòrics elaborats a l'època.

Resultaven imprescindibles, per tant, les aportacions salarials de les dones i els fills i filles en edat de treballar per a completar els ingressos familiars i cobrir el pressupost familiar.

Però hem anat més lluny, i en base als coneixements actuals, particularment en els camps de la salut i la nutrició, hem construït dietes (l'alimentació era a l'època la partida més important) i pressupostos òptims al mínim cost que encara quedaven més lluny dels ingressos masculins o fins i tot familiars de gran part de la classe obrera, especialment al segle XIX.

En conclusió, tot i els progressos observats i contrastats, especialment en el cas del nivell de vida de la classe obrera barcelonina, fins ben entrat el segle XX una bona part d'aquesta part tan important de la població barcelonina no podrà cobrir satisfactòriament les seves necessitats bàsiques amb els ingressos del cap de família i, sovint, ni amb els de tota la família en edat i condicions de treballar.

Xavier Cussó Segura (1) i Cristina Borderías Mondejar (2)

1) Departament d'Economia i d'Història Econòmica
Universitat Autònoma de Barcelona

2) Departament d'Història Contemporània
Universitat de Barcelona

Xavier.Cusso@uab.cat

Referències

Borderías, C., & Cussó Segura, X. (2023). Male Wages, Household Budgets and Living Standards of Barcelona's Working Class (1856-1917). *Investigaciones De Historia Económica*, 19(2), 3–21. <https://doi.org/10.33231/j.ihe.2023.05.007>

[View low-bandwidth version](#)